

Завещанието на Иван Михайлов

(Спомени на Георги Младенов – български общественик и деец на МПО „Любен Димитров” в Торонто, Канада)

Ще се опитам да запозная читателите на Македонския научен институт¹ и на „Македонска Трибуна” с някои неща от нашето българско минало в Македония, които са умишлено пренебрегнати и премълчавани.

Син съм на български преселници в България от Егейска Македония, дошли в

с. Мусомище към средата на 1925 г. след избиването на моите селски (в с. Търлис) от гърците. Селото, в което растяхме имаше много бежанци от селата Търлис, Старчища, Оряхово, Белотинци, Горно Броди, Просечени, Плевна и др., все от този край на България, наричан Егейска или Беломорска Македония.

Няколко дни преди април 1941 г. дойдоха германски войски в края на селото. На нас децата, които отидохме да им се радваме, ни дадоха вафли, които виждахме за първи път в живота си. На 6 април 1941 г. валеше дъжд и се чуваха гърмежи някъде далеч от селото. Германските войски ги нямаше вече на ливадата, накрая на селото. Ние, няколко любопитни деца, се качихме на баира и гледахме пушека от бомбите на германската войска до селото на баща ми. С няколко деца се изкачихме на баира, между нас бе Насето Попов, който знаеше повече от нас за Македонското освободително движение, понеже баща му е бил секретар на един от войводите и бе учител в нашето село. Тогава аз бях на десет години и всичко това помня като да бе вчера.

След като престана пукането край нашето с. Търлис, ето го и брат ми Пандо пристига в къщи с един младеж, също така на име Пандо. Брат ми побърза да ни каже, че това е нашият братовчед Пандо от Търлис. Той

¹ Публикуваният тук текст е нормализиран и частично редактиран, за да стане по-достъпен за читателя.

говореше като нас на български и му се радвахме, като на нещо за което бяхме чували от майка и татко. Някъде към август 1941 г. се намерихме в с. Търлис. Татко ни върна в селото, от което бе избягал в България, след като гърците бяха избили тук няколко мъже. Тогава се запознах с останалите мои братовчеди, които по-късно бяха изгонени от гърците след края на Втората световна война и пристигнаха в България. Не мога да забравя въпросите, които не престана да задава тогава братовчедка ми Цвета, като напр. „Като сме българи, защо ни дадоха на сърбите след юни 1946 г.?” Искях да напиша нещо за този период. Архивистът в Горна Джумая (дн. Благоевград) през октомври 2009 г. ми каза, че тази информация е недостъпна и за тях.

Македонизмът на БКП ни вкара във война с моята родина България. Брат ми Пандо бе осъден на смърт от БКП (окт. 1948 г.), защото искаше Македония да бъде в прегръдките на Майка България. Това предопредели нашата бъдеща съдба. Партията на българските комунисти ни интернира с останалите противници на БКП през октомври 1949 г. От този момент моето стоене в България се превърна в изпитание.

През април 1951 г. минахме в Гърция на двадесет метра от нашата къща в с. Търлис. В затвора в Драма се запознах с мои съученици от Неврокопската гимназия, с които не се виждахме вече. Много задълбочено бях разпитван от полицията в Солун през юли 1951 г. В тамошния затвор се запознах с няколко ученика от гимназията в Струмица, между които Никола Михайлов и Ванчо Шапкарев. С Ванчо бяхме в лагера Лаврион през лятото на с.г. Един ден, когато бяхме отведени в канцеларията за разселване в Атина, до мен се доближи офицер от 39-и Солунски полк и ми пошепна, че Иван Михайлов е наредил да напускаме лагера и че борбата за Македония ще водим далеч от нея. Офицерът каза, че ме познава и се представи с името Димитър Кехайов от Банско. Съобщи ми, че и други „диверсанти”, за които знаех предварително, ще дойдат в Лаврион на другия ден.

В деня, в който пристигнаха новодошлите, се запознах истински с приятелите на брат ми Пандо. Много хубаво впечатление ми направи Христо Лагадинов, за който след това научих, че бил в „Охрана” – опълченската организация за защита на българите в Егейска Македония. Разделихме се с всички, след като с моят братовчед Георги Варадев тръгнахме за Канада, а другите мои приятели отидоха в Бразилия.

В Канада пристигнахме няколко дни преди Коледа през 1951 г. Преди да влезем на гарата в Торонто казах на моя братовчед „Какъв голям град, тук сигурно има и университет и аз ще ходя на работа с дипломатическа чанта в

ръка”. След няколко дни допълних мисълта си „Българският народ го оставих в окови, а тук всички българи са в окови и то по желание.” Това мое изказване ме декларира като „луд”, понеже отказах да стана келнер и ресторантаджия.

Не можете да си представите как обикалях университета на Торонто, за да мога да вляза в него и да следвам – само това ми се въртеше като идея в главата. Веднага след това се запознах с друг имигрант като мен Димитър Кадев от Банско. С Митко щяхме да ходим в Бразилия, където имаше по-голяма възможност за млади хора като нас. Условието ми към Митко бяха да не играе повече комар. Той обаче се хвана на покер с другите българи в Съдбъри (Канада). С Митко се видяхме чак след няколко години, когато той се задомиаваше с една хърватка (1959), а аз бях вече трета година в университета в град Торонто.

*

През есента на 1958 г., на вечеря с моя чичо Асен Аврамов, му зададох въпроса какво е това „Свободна и Независима Македония“, след като моите родители през целия свой живот говореха за една България.

„Виж какво Гоше – ми каза моят чичо Асен – нашите организации трябваше да се регистрират в страни, против които България воюваше. Тези страни ни толерират, понеже те мислят, че сме против България”. Прочете писмо на Лесли Пеарсон от юни 1952 г. Изчете и писмо на Иван Михайлов до Пандо Младенов. След тази вечеря станахме приятели с моя чичо Асен Аврамов. Това го пиша, понеже извънредно много се спекулира от сръбските даскалчета във Вардарска Македония, че цялата борба на ВМРО е била за някаква си „Свободна и независна Македония”?

След завършването на Торонтовския университет с мой колега станахме ортаци в първата италиано-българска аптека в Торонто. Ще отбележа, че между редовните ни клиенти бяха югословените на „македонец” Гео Пирински. Те бяха образовани подлещи и се извиняваха с фамозното „отгоре ни наредиха”. Тогава вече знаех от брошурата „*Защо ние македонците сме отделна нация?*”. Тази брошура моят чичо Радко ми я показа години преди време ме запита зная ли, че това е писано преди някой да бе чул за Тито? Той ми каза, че българските комунисти ще трябва да престанат да обвиняват Тито за зулумите, които те правиха на нас българите. Т.н. функционери на БКП в Торонто ми признаха, че документът с твърдението, че не са българи им бил предоставен от Съветската легация в Ню Йорк. „Кой ви нареди да публикувате този документ” – ги запитах? Те

самите ми признаха, че им било наредено „отгоре”, но не казаха кой е този „отгоре”. Когато се помина секретарят на тази комунистическа формация Спас Михайлов, телефонирах на сина му с молба да закупя кореспонденцията на баща му. Синът на Спас Михайлов ми каза, че майка му я е запалила цялата. Не след дълго време кашоните с документацията се намериха в канцеларията на сръбското МАНУ в Скопие.

Не може да си представите колко плаках след като ми телефонираха, че чичо Асен Аврамов се е поминал на 26 март 1968 г. Веднага след това, заедно с отец Васил Михайлов тръгнахме за град Рим. Ние бяхме с отец Михайлов първите, които видяхме моя чичо Асен вече мъртъв. След нас дойдоха и момчетата от Белгия.

На другия ден след погребението на чичо Асен моят чичо Радко има дълъг разговор с момчетата от Белгия. След като си тръгна аз слязох в салона на хотела и там Христо Паргов ме попита – „Къде беше бе Младенов? Тук бе дошъл Иван Михайлов от Швейцария”. Отвърнах, че искам да се поразходя, въпреки, че отивах в апартамента, където живееше чичо Радко. Там вече бяха г-н Петър Ацев, отец Михайлов, Миле Симеонов и Вида Боева, която бе секретарка на чичо Радко след смъртта на чичо Асен. Аз влязох и веднага отидох на балкона, където след не повече от две минути се появи моят чичо Радко, облечен празнично, който ми рече: „Гошо, Ела вътре, имам нещо да ви кажа”. Присъстващите бяха седнали на кръглата маса, само аз бях прав. Моят

чичо ми изглеждаше много неспокоен и нервно рече: *Искам нещо да ви кажа: „ВМРО не се създаде да прави две Българи, а една България от Черно море до Охрид и от Дунав до Бяло море! Независимо какво става по Северна Америка, аз Иван Михайлов си оставам с десетте милиона българи“!*

Веднага след тези думи той си излезе, а бай Петър се обърна към мен и каза – „Надумахте се с Радко“. „Аз му го написах, а той ви го прочете“ – отговорих на г-н Ацев. Бай Миле Симеонов се обърна към мен и рече – „Олекна ли ти вече“? „Да – отвърнах му – сега вече може да се иска всичко от мен“.

Олекна ми, защото не ме съмняваше, че Македонското освободително движение бе за обединението на всички българи в една българска държава. Това, което знаех от баща ми, сега го чух от моя чичо Радко. На другия ден аз и г-н Ацев заминахме за Белгия да посетим момчетата там. Те ни посрещнаха като почетни гости и ни отведоха в луксозен ресторант. Години след смъртта на чичо Асен аз станах фанатичен българин, живеещ в Торонто. След няколко месеца от смъртта на чичо Асен Аврамов ми се роди син, който кръстихме Гошо.

*

През 1972 г., като секретар на организацията на МПО в Торонто подписах писмо до ЦК на МПО, че сме за „Свободна и Независима Сан-Стефанска България“! Това писмо бе прочетено от председателя на ЦК на МПО и веднага нашата организация, на която бях секретар, бе изключена от Съюзната организация. Това отстраняване на МПО от Торонто сложи край на политическата кариера на г-н П. Ацев. Веднага след това няколко членове от ЦК на МПО ходиха в Рим да се оплакват от Георги Младенов, но вече бе късно. Информацията след смъртта на Асен Аврамов, че ВМРО не се бори да прави „Две България“ вече беше публична тайна.

Не след дълго авторът на тези спомени се обади на своя чичо Радко, че се намира в Милано и се връща в Канада. Чичо Радко ме попита дали мога да отида до Рим, за да си поговорим. Моят чичо Радко ме чакаше с автомобил, който бе взел под рента с шофьор, понеже не караше кола. Отведе ме на обяд с Ема (Вида) край Фраскати, където Анте Павелич е бил в тукашния манастир след войната. Чичо ми говори и за престоя на Перо Шанданов, който се оплаквал, че в Охрид имало дъжд и затова не отивал в Македония, но много му харесвало виното от Фраскати.

След това мое идване в Рим през есента на 1972 г., за председател на ЦК на МПО бе избран д-р Аспарух Пописаков – легионер и върховист. Веднага след това бай Петър Ацев ходи и до България, но и там вече било късно.

Време е да напиша нещо, защо трябваше да отведа Никола Вапцаров при моя чичо Радко през май 1982 г. Много се спекулираше от сръбското БКП в България, че сме сепаратисти. Ние не бяхме сепаратисти, но комунистите бяха югословени, а не българи в този период на нашето българско минало.

Завещанието на моя чичо Радко бе:

„Да не се бърза с референдуми за присъединяване на Македония към България преди да се обясни на поробените българи какво са му правили сърбите, гърците и сърбо-македонците във Вардарска Македония и България“.

Георги Младенов – Торонто, 12.09. 2016 г.